

การผ่าตัด ปลูกถ่ายไต

อรกมล
พยาบาลประสานงาน

พรณรัตน์
พยาบาลประสานงาน

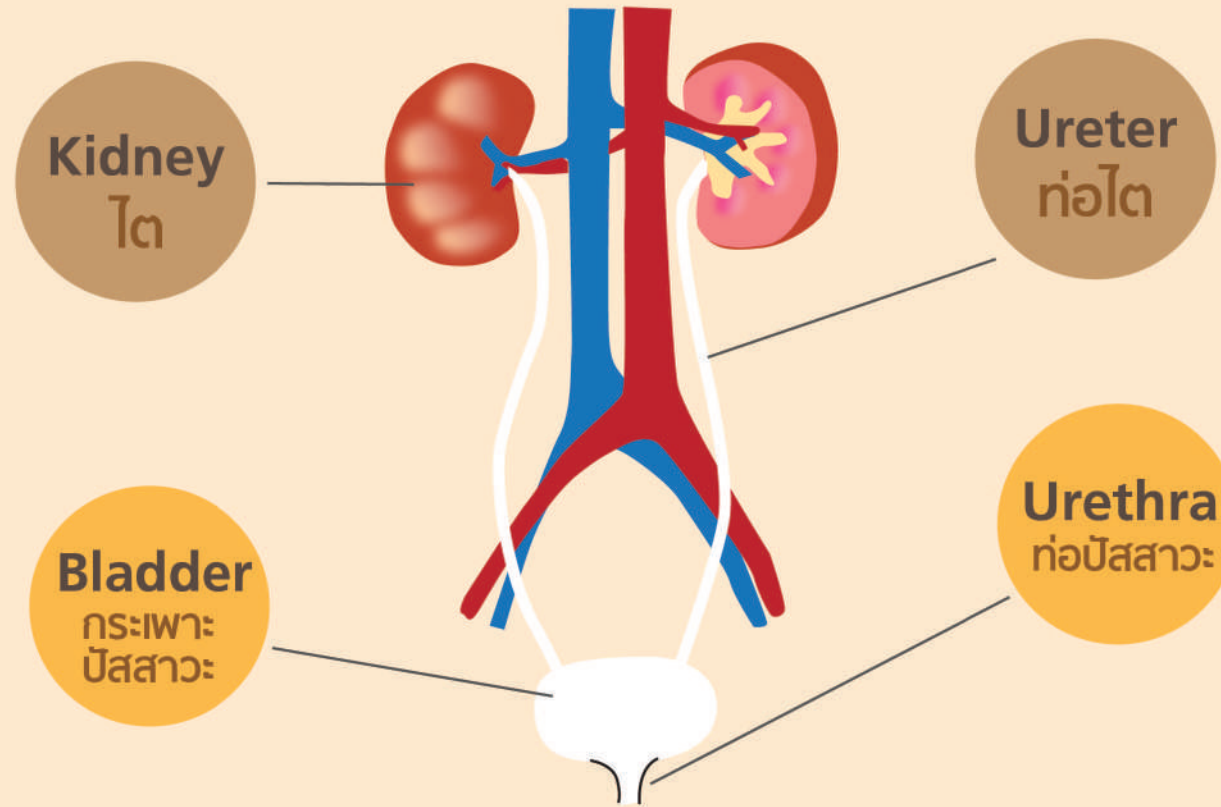

เราผ่าตัดปลูกถ่ายไต
ให้ผู้ป่วยรายแรก พ.ศ. 2530
จนถึงปัจจุบัน ก็ 30 กว่าปีแล้ว
เราทำงานกันเป็นทีม
ตั้งแต่ก่อนหลังผ่าตัด
และติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง

พยาบาลผู้ประสานงานทางคลินิกงานปลูกถ่ายอวัยวะ

ความรู้ทั่วไปเรื่องไต

ไต คืออะไร ไต ทำหน้าที่อะไร

- มนุษย์ปกติจะมี ไต 2 ข้าง ที่ด้านหลังใต้กระดูกซี่โครงด้านล่าง
 - ไตมีรูปร่างคล้าย “เมล็ดถั่ว”
- ไตทำหน้าที่สำคัญในการขับของเสียและแร่ธาตุหลายชนิดที่ร่างกายไม่ต้องการ รวมถึงขับน้ำส่วนเกินออกจากร่างกายทางปัสสาวะ

ไต

เส้นเลือดแดงที่เข้าสู่ไต มีส่วนประกอบของ “ของเสีย” เพื่อนำไปกรองที่ไต

เส้นเลือดดำที่ออกจากไต นำเลือดที่สะอาดซึ่งกรองแล้วกลับเข้าร่างกาย

ลักษณะภายในของไต

ท่อไต

กระเพาะปัสสาวะ

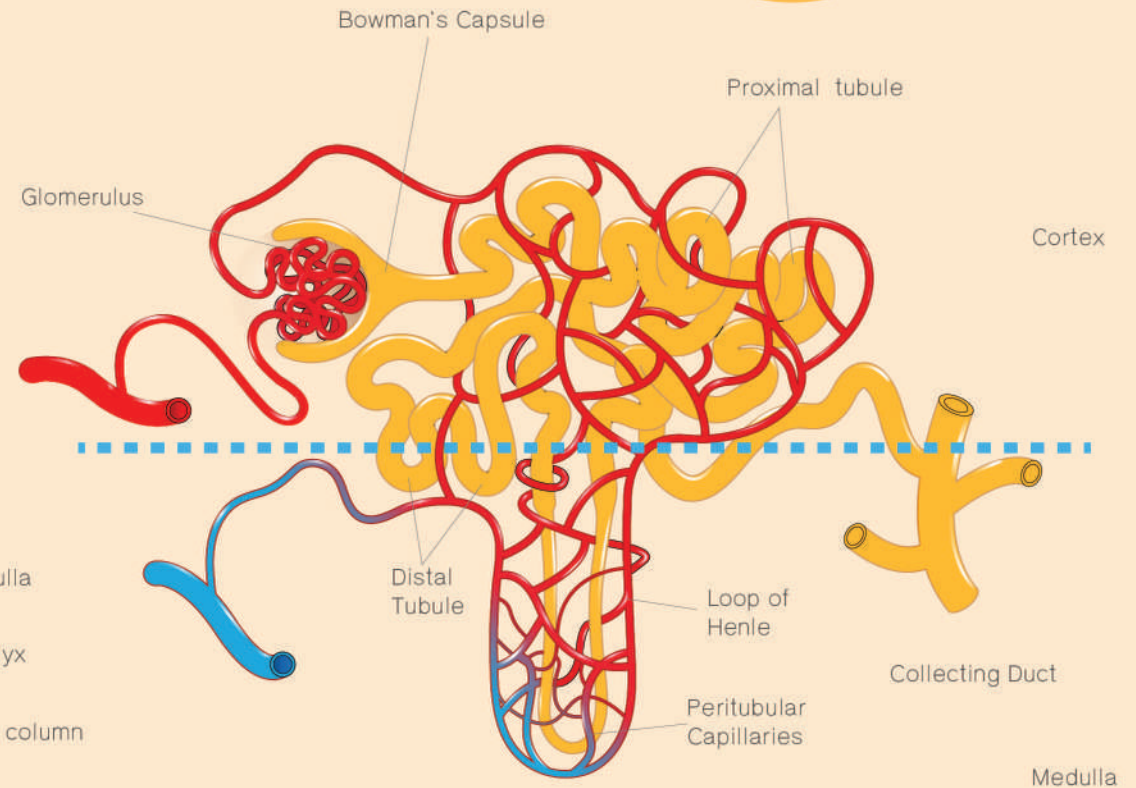
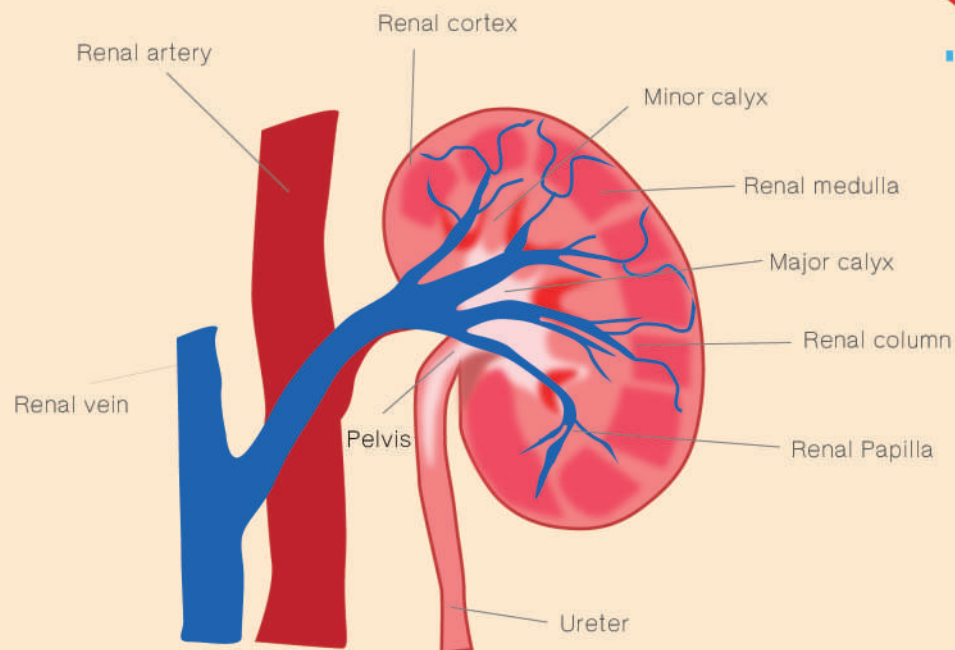
ความรู้ทั่วไป
เรื่องไต
โครงสร้างของไต

ความรู้ทั่วไป
เรื่องไต
โครงสร้างของไต

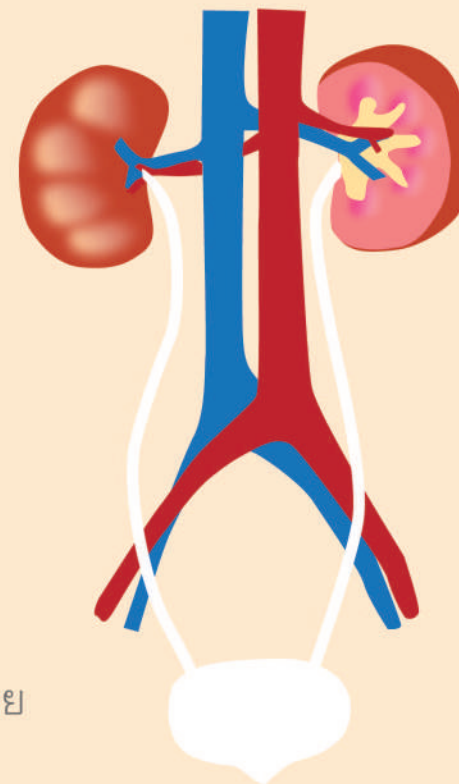
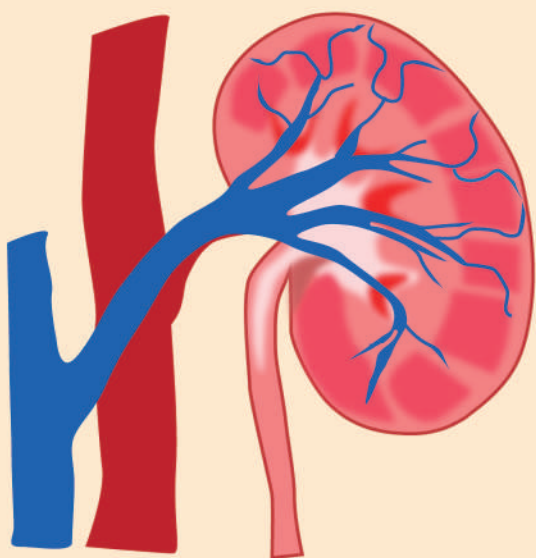
โครงสร้าง
ภายในของไต

**Nephron
Anatomy**

Nephron = หน่วยไต
ไต 1 ข้าง มีหน่วยไต
ประมาณ 1 ล้านหน่วยไต

ความรู้ทั่วไปเรื่องไต

1. ขับถ่ายของเสียและน้ำส่วนเกินออกจากร่างกาย
2. รักษาสมดุลของ กรด-ด่าง ในร่างกาย
3. ควบคุมสมดุลเกลือแร่ในร่างกาย
4. ควบคุมความเข้มข้นของปัสสาวะ
5. ผลิตฮอร์โมน
 - ฮอร์โมนที่ช่วยสร้างเม็ดเลือด
 - ฮอร์โมนที่ช่วยสร้างวิตามินดี (Vitamin D)
 - ฮอร์โมนที่ช่วยควบคุมความดันโลหิต

ภาวะไต ล้มเหลว

Renal Failure or
Renal Dysfunction

ภาวะที่ไตทำงานได้น้อยลง หรือ สูญเสียหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถที่จะกำจัดของเสียที่เป็นพิษ
ออกทางปัสสาวะได้ดีเพียงพอ ทำให้ระดับของเสียในกระแสเลือดเพิ่มขึ้นและเกิดอาการเจ็บป่วยได้

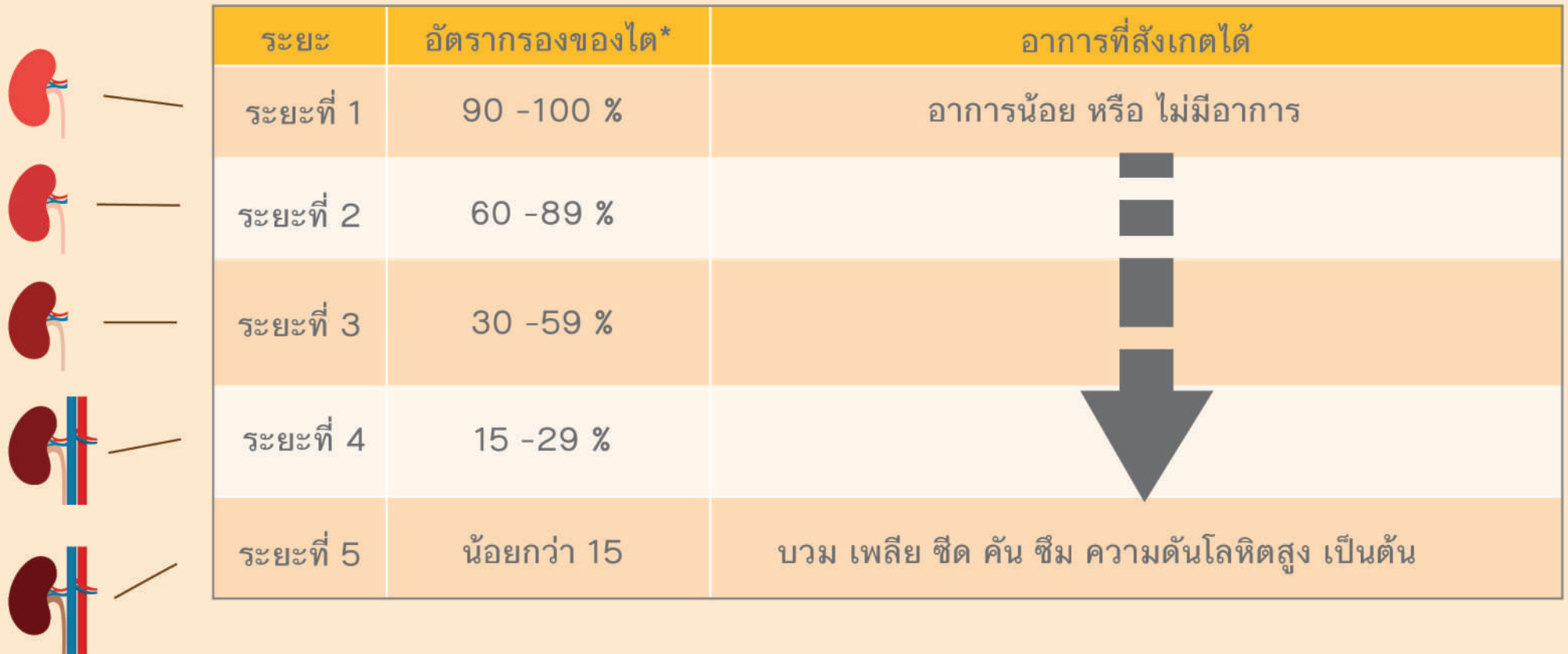
โรคไตมี 2 ชนิด

โรคไตวาย
เฉียบพลัน
Acute Kidney
Injury

โรคไต
เรื้อรัง
Chronic Kidney
Disease

ระยะของโรคไตเรื้อรัง

ระยะ	อัตรากรองของไต*	อาการที่สังเกตได้
ระยะที่ 1	90 -100 %	อาการน้อย หรือ ไม่มีอาการ
ระยะที่ 2	60 -89 %	
ระยะที่ 3	30 -59 %	
ระยะที่ 4	15 -29 %	
ระยะที่ 5	น้อยกว่า 15	บวม เหนื่อย ชีด คับ ซึม ความดันโลหิตสูง เป็นต้น

** ผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะที่ 5 ต้องได้รับการตรวจติดตามอย่างใกล้ชิด เพื่อพิจารณาการรักษาบำบัดทดแทนไตต่อไป

โรคไตเรื้อรัง

ลักษณะอาการ ของโรคไตเรื้อรัง

อาการ

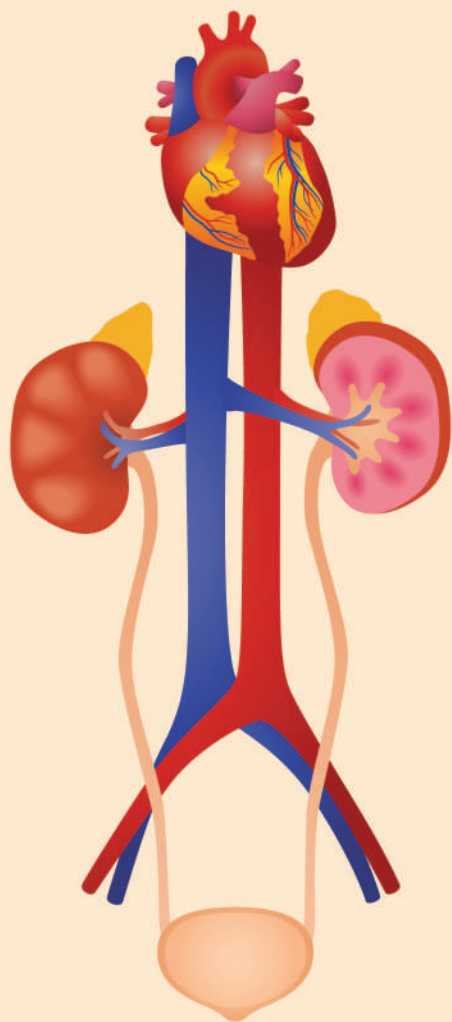
- คับตามตัว
- ผิวน้ำ
- เป็นแผลถลอกง่าย
- เบื่ออาหาร
- คลื่นไส้อาเจียน
- ชีด

อาการแสดง

- ปริมาณปัสสาวะลดลง หรือปัสสาวะบ่อยตอนกลางคืน
- ความดันโลหิตสูง
- บวม
- อ่อนเพลีย
- ปัสสาวะเป็นฟองหรือปัสสาวะเปลี่ยนสี

การรักษาบำบัดทดแทนไต

(สำหรับผู้ป่วยไตเรื้อรังระยะสุดท้าย)

1. การฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม (Hemodialysis)

- เป็นการนำของเสียและน้ำออกจากเลือดโดยผ่านตัวกรอง เมื่อเลือดผ่านตัวกรองแล้วจะกลายเป็นเลือดดี เครื่องจะนำเลือดนั้นกลับสู่ร่างกาย
- ใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมง หรือมากกว่า ต่อครั้ง
- ควรทำการฟอกเลือดอย่างน้อย 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์

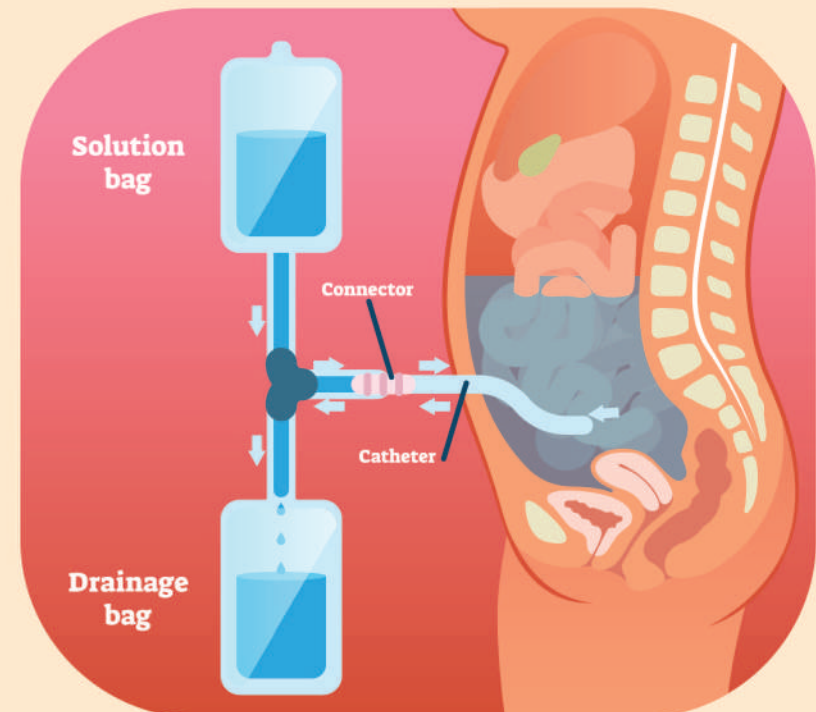
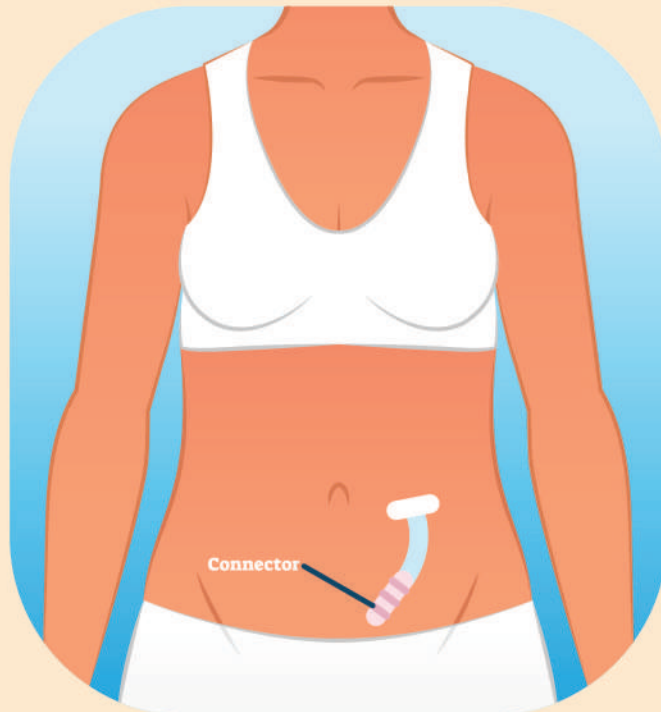
Peritoneal Dialysis

2. การฟอกไตทางช่องท้องแบบถาวร (Peritoneal Dialysis: PD)

- คือ การใส่น้ำยาผ่านผนังภายในช่องท้อง เพื่อแลกเปลี่ยนของเสียในร่างกาย ซึ่งต้องทำการฝังท่อเข้าไปในช่องท้อง
- ทำที่บ้านหรือที่ทำงานได้และต้องทำทุกวัน

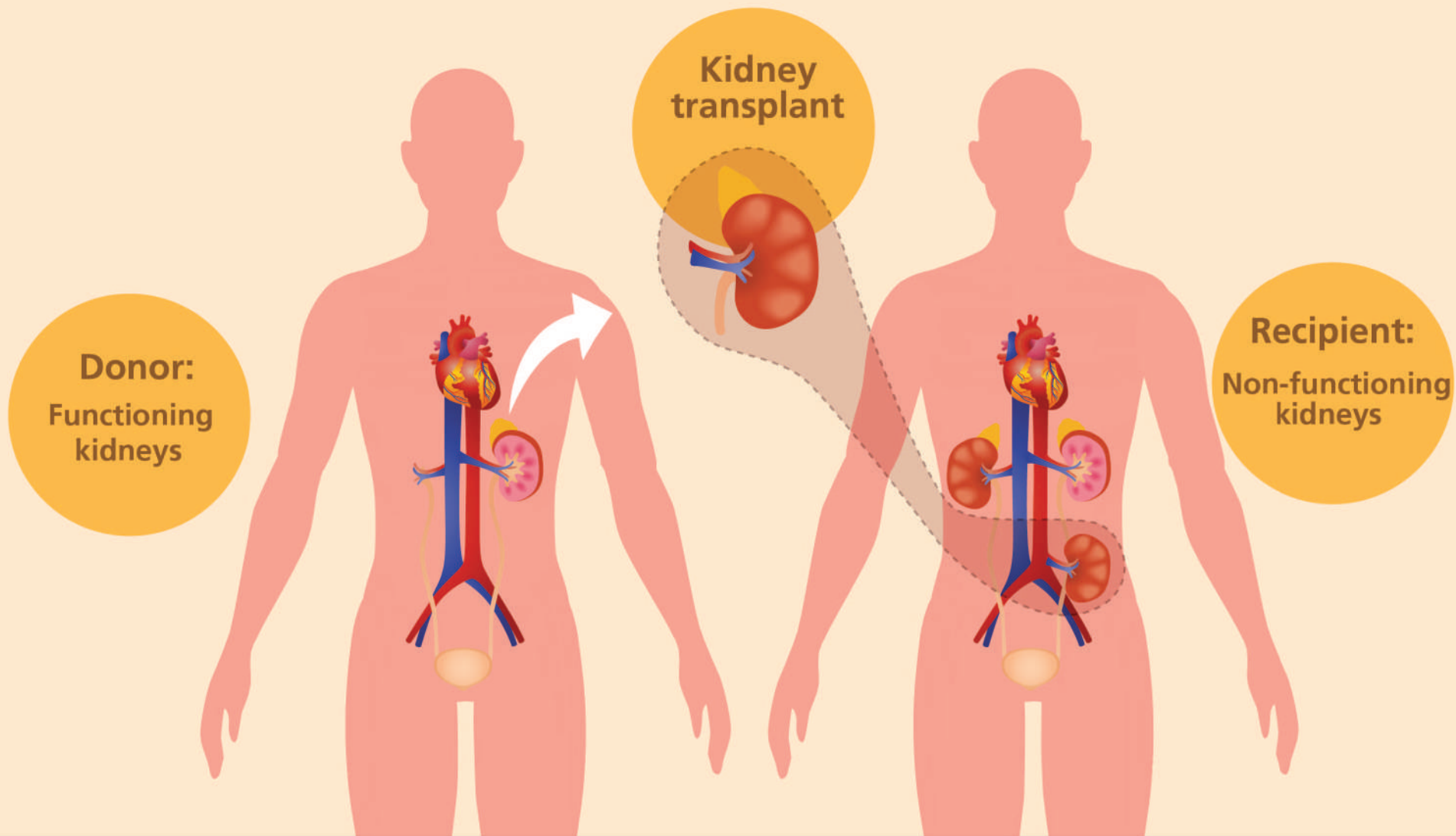
ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 วิธี

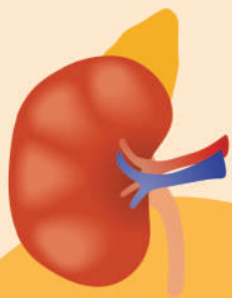
- การล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง (Continuous Ambulatory Peritoneal Dialysis : CAPD)
 - เปลี่ยนน้ำยา 4-5 ครั้ง/วัน
- การล้างไตทางช่องท้องอย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องอัตโนมัติ (Continuous Cyclic Peritoneal Dialysis : CCPD)

3. การปลูกถ่ายไต (Kidney Transplantation)

- การปลูกถ่ายไต เป็นการผ่าตัดโดยนำไตของผู้บริจาคมาใส่ไว้ในร่างกายผู้ป่วย เพื่อให้ไตใหม่ทำงานแทนไตเดิมที่ไม่สามารถทำงานได้แล้ว

เราผ่าตัดปลูกถ่ายไต
ให้ผู้ป่วยรายแรก พ.ศ. 2530
จนถึงปัจจุบัน ก็ 30 กว่าปีแล้ว
เราทำงานกันเป็นทีม
ตั้งแต่ก่อนหลังผ่าตัด
และติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง

การปลูก ถ่ายไต

การรักษา
โรคไตเรื้อรัง
ระยะสุดท้าย
ด้วยการผ่าตัด
ปลูกถ่ายไต

การปลูก ถ่ายไต

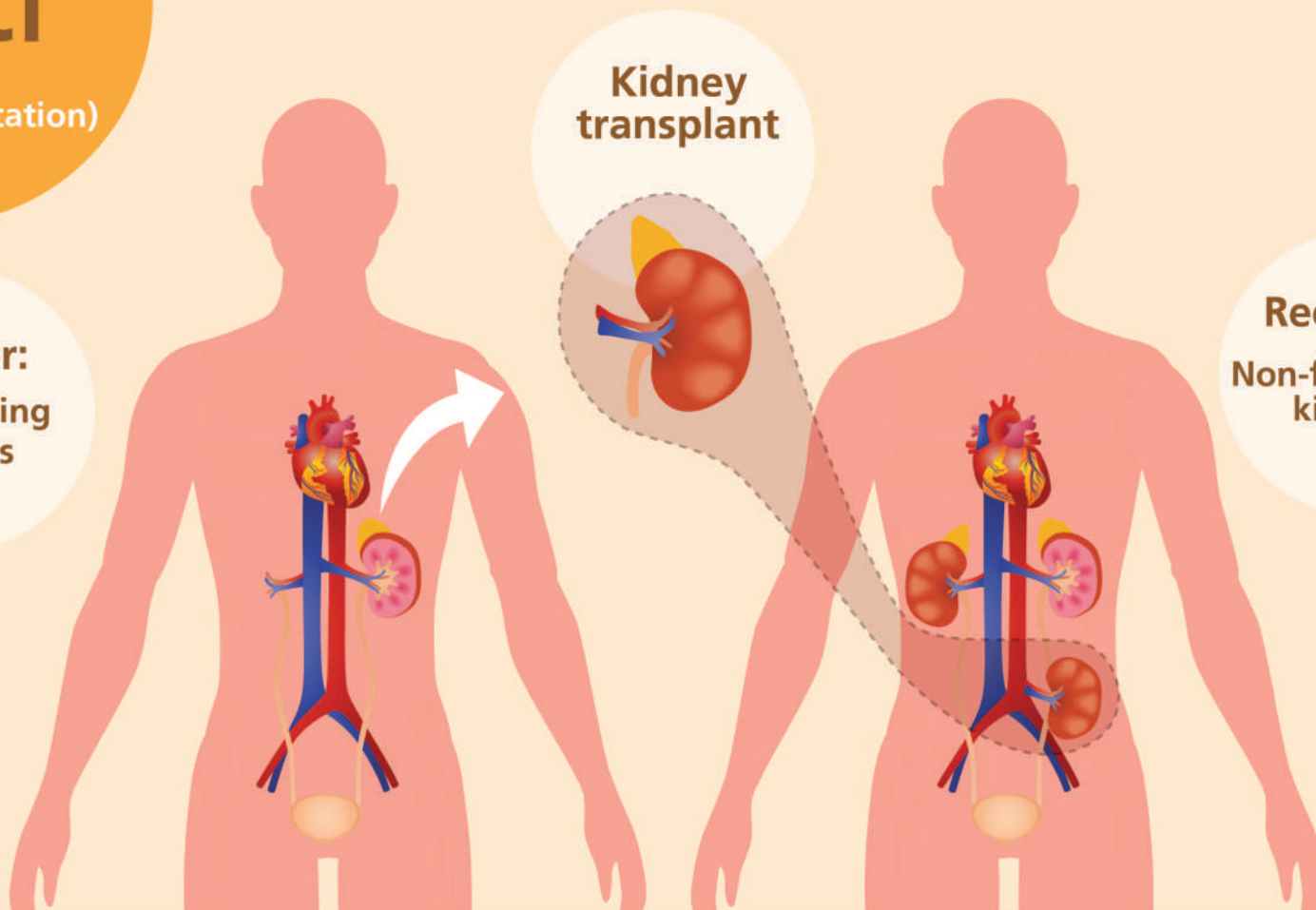
(Kidney
Transplantation)

การปลูกถ่ายไต เป็นการผ่าตัดโดยนำไตของผู้บริจาคมาใส่ไว้ในร่างกายผู้ป่วย เพื่อให้ไตใหม่ทำงานแทนไตเดิมที่ไม่สามารถทำงานได้แล้ว

Donor:
Functioning
kidneys

**Kidney
transplant**

Recipient:
Non-functioning
kidneys

1. การปลูกถ่ายไต จากผู้บริจาคไตที่มีชีวิต (Living Donor Kidney Transplantation)
2. การปลูกถ่ายไต จากผู้บริจาคไตที่มีภาวะสมองตาย (Deceased Donor Kidney Transplantation)

การปลูกถ่ายไต

: การปลูกถ่ายไต จากผู้บริจาคไตที่มีชีวิต (Living Donor Kidney Transplantation)

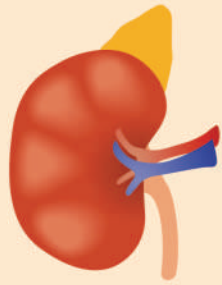
การปลูก
ถ่ายไต
ชนิดที่ **1**

- การปลูกถ่ายไตจากผู้บริจาคไตที่มีชีวิต คือ การที่ผู้ป่วยรับการบริจาคไต 1 ข้างจากผู้บริจาคที่มีชีวิต ซึ่งผู้บริจาคต้องมีอายุระหว่าง 20 - 55 ปี
- ผู้บริจาคที่ยังมีชีวิต ที่สามารถบริจาคไตได้ตามกฎหมายคือ
ญาติ ที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด เช่น บิดา มารดา บุตร พี่น้อง
คู่สมรส ที่มีการจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายไม่น้อยกว่า 3 ปี

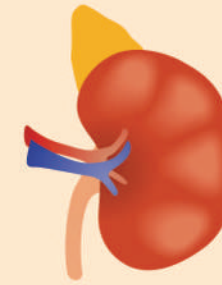
การปลูก
ถ่ายไต
ชนิดที่ **2**

: การปลูกถ่ายไต จากผู้บริจาคภาวะสมองตาย (Deceased Donor Kidney Transplantation)

- การปลูกถ่ายไตจากผู้บริจาคภาวะสมองตาย คือ การที่ผู้ป่วยรับการบริจาคไต 1 ข้างจากผู้บริจาคที่มีภาวะสมองตาย ซึ่งญาติได้บริจาคอวัยวะให้กับศูนย์รับบริจาคอวัยวะสภากาชาดไทย

การปลูก ถ่ายไต

การรับบริจาคไต แบ่งเป็น 2 กรณี		หมายเหตุ
กรณีที่ 1	1.1 รับบริจาคไตจากผู้บริจาคมีชีวิต-ซึ่งเป็นญาติทางสายเลือด (Living Donor - Blood Relation)	ญาติสายตรง เช่น พ่อ แม่ ลูก หลาน เป็นต้น
	1.2 รับบริจาคไตจากผู้บริจาคมีชีวิต-ซึ่งเป็นสามีหรือภรรยา (Living Donor - Non-blood Relation)	จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายไม่น้อยกว่า 3 ปี
กรณีที่ 2	ลงทะเบียนรอรับบริจาคไตจากสภากาชาดไทย (Deceased Donor - Waiting List)	รอรับบริจาคจากผู้บริจาคที่มีภาวะสมองตาย (Deceased Donor)

ขั้นตอน ของการ ปลูกถ่ายไต

ปรึกษาแพทย์

โรคไต

ผู้ป่วยมีความพร้อม
และเหมาะสมใน
การปลูกถ่ายไต

กรณี

ต้องการรอรับบริจาค
จากผู้บริจาคที่
สมองตาย
(Deceased Donor)

ตรวจร่างกาย
ตรวจกรุ๊ปเลือด
และเนื้อเยื่อ
HLA typing
และอื่นๆ
ตามแพทย์พิจารณา

ลงทะเบียน
เพื่อรอรับการบริจาคไต
จากสภากาชาดไทย
หลังจากเริ่มฟอกเลือด
หรือล้างไตทางช่องท้องแล้ว

ปลูกถ่ายไต
เมื่อมีผู้บริจาค

กรณี

ผู้บริจาคที่มีชีวิต
(Living Donor)

ตรวจกรุ๊ปเลือด
และตรวจร่างกาย
ของผู้ป่วยและ
ผู้บริจาคไต

ตรวจเนื้อเยื่อ
HLA typing
เข้ากันได้ระหว่างผู้ป่วย
กับผู้บริจาคไต
และ/หรือ DNA
ตามแพทย์พิจารณา

ประชุม
คณะกรรมการ
การผ่าตัดปลูกถ่ายไต
เพื่อลงความเห็นชอบ

นัดวันผ่าตัด
ปลูกถ่ายไต

- ผู้ป่วยและญาติได้รับคำแนะนำการดูแลตนเองจากทีมปลูกถ่ายอวัยวะ
- กลับบ้านและดูแลตนเองขณะอยู่บ้าน
- มาตรวจติดตามอาการและเจาะเลือดดูระดับยาตามนัด

การปลูก ถ่ายไต

การพิจารณาความพร้อม ในการปลูกถ่ายไต

- 1) ด้านร่างกาย ได้รับการตรวจร่างกายแล้วแข็งแรงดี
- 2) ด้านอารมณ์ อารมณ์มั่นคง
- 3) ด้านสังคม มีผู้สนับสนุน คอยดูแลช่วยเหลือ
- 4) ด้านจิตใจ ยอมรับแผนการรักษา ไม่มีปัญหาด้านจิตเวช
- 5) ด้านเศรษฐกิจ ยอมรับค่าใช้จ่ายได้ ทั้งค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผ่าตัด และการรับประทานยา เนื่องจากต้องรับประทานยาตลอดชีวิต

การประเมิน ผู้รับการ ปลูกถ่ายไต

1. ด้านอายุรกรรม
(การตรวจร่างกาย ตรวจเลือด ตรวจคัดกรองมะเร็ง
โรคติดเชื้อ ความพร้อมในการผ่าตัด รวมถึงการประเมิน
เกี่ยวกับโรคประจำตัวเดิม)
2. ด้านหัวใจและหลอดเลือด เช่น
ECG, Echocardiogram, EST
3. ด้านศัลยกรรมและทางเดินปัสสาวะ
4. ด้านสภาวะจิตใจ และอื่นๆ
5. การประเมินอื่นๆ ที่แพทย์เห็นสมควร
เช่น ด้านทางเดินอาหารและตับ ด้านทางเดินหายใจ เป็นต้น

การปลูก ถ่ายไต

การทดสอบเพื่อเลือก “ผู้รับบริจาคไต” และ “ผู้บริจาคไต”
การเลือกผู้บริจาคไต (donor) และผู้รับบริจาคไต (recipient)
ให้เหมาะสมสำหรับการปลูกถ่ายไตนั้น ต้องผ่านการทดสอบ
ทั้ง 2 วิธี ได้แก่

วิธีการทดสอบวิธีแรก

1. ทดสอบหาหมู่เลือด เอบีโอ (ABO group)
ในผู้บริจาคไต (donor) และผู้รับบริจาคไต
(recipient)

วิธีการทดสอบวิธีที่สอง

2. ทดสอบหาชนิดของแอนติเจน เอช แอล เอ
(HLA antigen) และ Donor Specific Antibody
โดยผู้บริจาคไต (donor) และผู้รับบริจาคไต (recipient)
ควรมี HLA ต่างกันน้อยที่สุด และผู้ป่วยควรมีภูมิคุ้มกันต่อต้าน
เนื้อเยื่อของผู้บริจาคไตน้อยที่สุด

สำหรับผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังระยะสุดท้าย การผ่าตัดปลูกถ่ายไตเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของการรักษา เพื่อให้ผู้ป่วยกลับมามีชีวิตอย่างปกติ สามารถสอบถามข้อมูลการรักษาได้ที่

ศูนย์โรคไต อาคารบำรุงราษฎร์ อินเตอร์เนชั่นแนล คลินิก (อาคาร A) ชั้น 19B

เวลาทำการ

ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 8.00-20.00 น.

สอบถามข้อมูล โทร 1378 หรือ สายด่วน โทร 061 408 7241

ปรึกษา เรื่องการผ่าตัดปลูกถ่ายไต สายด่วน โทร 081 834 3439

ติดตามข้อมูลเรื่องโรคไต